

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

RAZISKOVALNO POROČILO

**JAVNOMNENJSKA RAZISKAVA O
PERCEPCIJI DISKRIMINACIJE V
SLOVENIJI, 2017**

KAZALO

1	PODATKI O RAZISKAVI IN KLJUČNE UGOTOVITVE	3
1.1	O raziskavi	3
1.2	Povzetek ključnih ugotovitev javnomnenjske raziskave	3
1.3	Povzetek ključnih odgovorov z zatrjevano osebno izkušnjo diskriminacije.....	4
2	IZSLEDKI RAZISKAVE	5
2.1	Percepcije diskriminacije.....	5
2.1.1	Interpretacija pojma diskriminacija.....	5
2.1.2	Povzročitelji diskriminacije.....	6
2.1.3	Razširjenost diskriminacije v Sloveniji	7
2.1.4	Žrtve diskriminacije po mnenju anketirancev	8
2.1.5	Področja diskriminacije po mnenju anketirancev	9
2.1.6	Razlogi za diskriminacijo – osebne okoliščine po mnenju anketirancev.....	10
2.1.7	Prijavljanje diskriminacije	11
2.1.8	Na koga bi se obrnili po pomoč	12
2.1.9	stanje na področju preprečevanja diskriminacije v zadnjih letih	13
2.1.10	Kako je v državi poskrbljeno za preprečevanje diskriminacije.....	14
2.1.11	Kako izboljšati stanje na področju preprečevanja diskriminacije.....	15
2.1.12	Pripadnost ranljivim skupinam.....	16
2.2	Osebna izkušnja diskriminacije	17
2.2.1	Področja diskriminacije.....	17
2.2.2	Osebne okoliščine diskriminacije.....	18
2.2.3	V kolikšni meri so se zaradi diskriminacije obrnili po pomoč.....	19
2.2.4	Razlogi, zakaj se niso obrnili po pomoč.....	19
2.3	Druga stališča anketirancev o diskriminaciji	20
2.4	Poznavanje zakonodaje in institucij na področju preprečevanja diskriminacije	22
2.5	Poznavanje vloge Zagovornika načela enakosti	25

1 PODATKI O RAZISKAVI IN KLJUČNE UGOTOVITVE

1.1 O RAZISKAVI

Konec leta 2017 je Zagovornik načela enakosti izvedel raziskavo o diskriminaciji v Sloveniji, katere namen je bil pridobiti vpogled v javno mnenje o diskriminaciji med splošno populacijo. Opravil jo je Inštitut za raziskovanje trga in medijev Mediana, katerega vzorčni okvir so bili prebivalci Republike Slovenije v starosti od 15 do 75 let. Raziskava je bila izvedena na vzorcu (N = 1011), ki je za Slovenijo reprezentativen po spolu, starosti, regiji in izobrazbi. Zbiranje podatkov je potekalo v drugi polovici oktobra in v začetku novembra 2017, pri čemer je polovica respondentov sodelovala preko telefona (*Computer-Assisted Telephone Interviewing*), polovica pa preko spleta (*Computer-Assisted Web Interviewing*),.

V raziskavi je sodelovalo 51 odstotkov moških in 49 odstotkov žensk, ki so bili razdeljeni na šest starostnih kategorij, v razponu od 15 do 75 let. Respondenti so imeli različno stopnjo izobrazbe, več kot polovica (53 odstotkov) jih je končala poklicno ali srednjo šolo. Petina jih je pripadala kategoriji, ki je zaključila največ osnovno šolo ali manj, nekaj manj kot tretjina (26 odstotkov) pa je dokončala višjo, visoko šolo ali več.

Dobra polovica udeležencev (54 odstotkov) je bila iz ruralnega oziroma vaškega okolja, preostanek (46 odstotkov) pa iz urbanega oziroma mestnega okolja. Anketiranci prihajajo tudi iz različnih slovenskih regij, in sicer: Pomurska, Podravska, Koroška, Savinjska, Zasavska, Spodnjeposavska, Jugovzhodna Slovenija, Osrednjeslovenska, Gorenjska, Goriška in Notranjsko-kraška ter Obalno-kraška regija.

Dobri dve tretjini (66 odstotkov) anketirancev nista religiozni, po narodnosti pa prevladujejo Slovenci. Le 6 odstotkov jih pripada drugi narodnosti kot so: Srbi, Hrvati, Bošnjaki, Madžari, Makedonci in drugi.

Anketiranci se med seboj razlikujejo po zaposlitvenemu statusu, pri čemer jih je slaba polovica zaposlenih (45 odstotkov), dobro četrtno predstavljajo upokojenci (26 odstotkov), ostali pa se še izobražujejo, so nezaposleni, samozaposleni oz. delujejo na drugih področjih. Njihov prihodek se večinoma razteza od 400 evrov do več kot 1.200 evrov mesečno, medtem ko nekateri nimajo lastnih dohodkov oziroma na vprašanje o prihodkih ne želijo odgovoriti (10 odstotkov).

1.2 POVZETEK KLJUČNIH UGOTOVITEV JAVNOMNENJSKE RAZISKAVE

Ugotovitve javnomnenjske raziskave kažejo, da vprašani diskriminacijo najpogosteje razumejo kot neenako obravnavanje zaradi **barve kože ali rase (19 odstotkov)**, kot neenako obravnavanje **na splošno (16 odstotkov)** in kot neenako obravnavanje zaradi **veroizpovedi (15 odstotkov)**. Pri tem je bil posamezen odgovor lahko uvrščen v več kategorij.

Po prvem odstavku 4. člena ZVarD je diskriminacija definirana kot »... vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja **zaradi osebnih okoliščin**...«. Anketiranci so lahko podali največ tri odgovore in po seštevku odstotkov prve, druge in tretje navedbe so osebne okoliščine, ki jih respondenti dojemajo kot najpogostejši razlog za diskriminacijo: **narodnost, spolna usmerjenost, veroizpoved in družbeni položaj**. Ob tem približno četrtnina vprašanih meni, da so v Sloveniji **najpogostejše tarče diskriminacije Romi**, sledijo **istospolno usmerjeni, begunci in pripadniki nižjega družbenega sloja**.

Anketiranci so lahko izbrali največ tri odgovore glede **področja diskriminacije** in po seštevku odstotkov prve, druge in tretje navedbe je razvidno, da je diskriminacija najbolj razširjena na področju **dela in zaposlovanja, pravosodja, v postopkih policije**, sledi pa področje **socialnega in zdravstvenega varstva**.

Več kot tretjina vprašanih (36 odstotkov) je mnenja, da se je v zadnjih letih **situacija glede neenakosti in diskriminacije v državi poslabšala**. Med tistimi, ki menijo, da so bili v zadnjih 12 mesecih tarča diskriminacije, je ta delež višji in znaša 45 odstotkov. Poleg tega petina anketirancev (22 odstotkov)

meni, da se diskriminacija uvršča med bolj razširjene težave v državi. Dobra tretjina vprašanih (38 odstotkov) meni, da diskriminacija predstavlja enako težavo kot drugi problemi v državi.

Zgovoren je podatek, da skoraj 40 odstotkov populacije zanimajo informacije o neenakosti in diskriminaciji v Sloveniji. Poleg tega si skoraj **polovica populacije (47 odstotkov) želi prejemati informacije na temo diskriminacije s strani Zagovornika načela enakosti**. Med tistimi, ki menijo, da so bili v zadnjih 12 mesecih žrtve diskriminacije, bi jih skoraj 60 odstotkov želelo s strani Zagovornika načela enakosti pridobivati informacije na temo diskriminacije.

Zaskrbljujoči so rezultati, ki so pokazali, da približno **dve tretjini** vprašanih **ne pozna** niti enega **pravnega akta**, ki bi bil namenjen preprečevanju in odpravi diskriminacije, poleg tega pa skoraj **dve tretjini** vprašanih **ne pozna niti enega organa** za spodbujanje enakopravnosti in varstvo pred diskriminacijo.

Realno **poznavanje novega organa za varstvo pred diskriminacijo Zagovornika načela enakosti je skorajda zanemarljivo**; na vprašanje »Ali veste, kateri samostojni državni organi v Sloveniji so pristojni za boj proti neenakopravnosti in varstvo pred diskriminacijo?« je le slab odstotek vprašanih navedel Zagovornika načela enakosti. Največkrat naveden organ je bil Varuh človekovih pravic, ki ga je navedlo 28 odstotkov sodelujočih v raziskavi.

Odgovori anketirancev na vprašanje, kako je poskrbljeno za boj proti neenakosti in preprečevanju diskriminacije, kažejo zaskrbljujočo sliko, saj jih **več kot tretjina (36 odstotkov) meni, da za boj proti neenakosti ni ustrezno (ali sploh ni) poskrbljeno**. Tisti, ki menijo, da ni ustrezno poskrbljeno za boj proti neenakosti in diskriminaciji, na vprašanje, kako bi obstoječe stanje lahko izboljšali, predlagajo sledeče: več poudarka bi bilo potrebno dati na ozaveščanju ljudi, krepitvi odnosov med ljudmi, izboljšati zakonske in pravne ureditve ter izboljšati vzgojo in izobraževanje.

Približno **petina** populacije bi **zagotovo prijavila diskriminacijo**, če bi ji bila priča ali bi izvedela zanjo. Če bi bili sodelujoči v raziskavi ali njihovi bližnji tarča diskriminacije, bi se **za pomoč** najprej obrnili na **družinske člane, sledijo Varuh človekovih pravic, prijatelji in sodelavci**, manj bi se jih obrnilo na osebnega odvetnika, policijo in inšpektorate.

1.3 POVZETEK KLJUČNIH ODGOVOROV Z ZATRJEVANO OSEBNO IZKUŠNJO DISKRIMINACIJE

Približno **petina vprašanih** (17 odstotkov) meni, da je bila **tarča diskriminacije** v zadnjih 12 mesecih; **11** odstotkov je diskriminacijo v zadnjih 12 mesecih doživel večkrat, 6 odstotkov pa je diskriminacijo opredelilo kot enkraten dogodek. Med njimi je bila **skoraj polovica** tarča diskriminacije **na delovnem mestu**, sledi področje **zdravstvenega varstva, postopkov v javni upravi in izobraževanja**. Najpogostejše osebne okoliščine diskriminacije so bile **starost, družbeni položaj, zdravstveno stanje ter izobrazba**.

Zaskrbljujoče je dejstvo, da se **75 odstotkov** tistih, ki menijo, da so bili v zadnjih 12 mesecih diskriminirani, **niso poslužili nobenih postopkov za zaščito svojih pravic**. Dobra polovica tistih, ki se niso poslužili nobenih postopkov, je kot razlog za svojo odločitev navedla **nezaupanje v to, da bi se lahko s tem karkoli spremenilo**.

Anketiranci, ki so menili, da so bili v zadnjih 12 mesecih tarča diskriminacije, so bili naprošeni, da naj opišejo svojo izkušnjo, za katero menijo, da je bila diskriminacija. Analiza njihovih odgovorov je pokazala, da je kar **70 odstotkov primerov lahko ustreza definiciji diskriminacije, kot jo opredeljuje ZVarD**, v ostalih primerih pa gre večinoma za druga neustrezna ravnanja ali krivice.

2 IZSLEDKI RAZISKAVE

2.1 Percepcije diskriminacije

2.1.1 Interpretacija pojma diskriminacija

Vprašanje: »Kaj vi osebno razumete pod pojmom diskriminacija?«
(izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo)

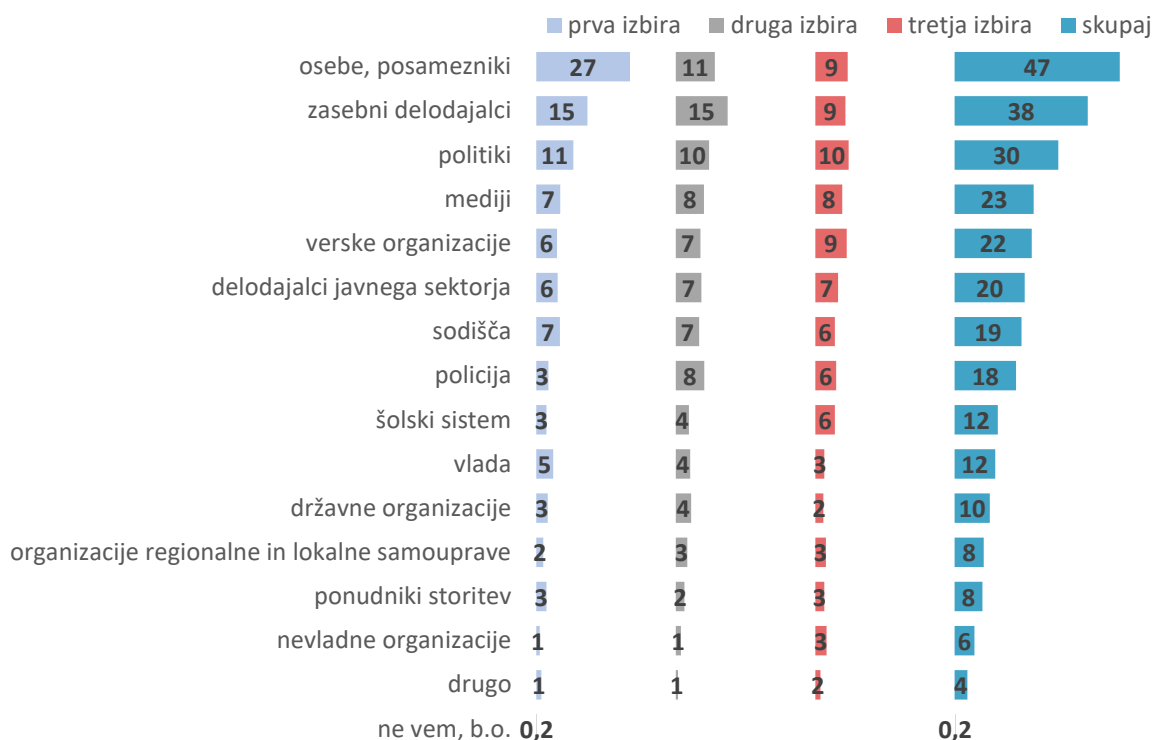

Odgovori na prvo vprašanje omogočajo vpogled v razumevanje pojma diskriminacije med anketiranimi. Anketiranci diskriminacijo najpogosteje razumejo kot neenako obravnavanje zaradi barve kože in rase (19 odstotkov), neenako obravnavanje na splošno (16 odstotkov) ter neenako obravnavanje zaradi veroizpovedi (15 odstotkov). Več kot 10 odstotkov je diskriminacijo opisalo še kot izolacijo, osamitev in ignoriranje (13 odstotkov); neenako obravnavanje zaradi nacionalnosti (12 odstotkov); preziranje ali zavračanje osebe (11 odstotkov) ter poniževanje oziroma podcenjevanje (11 odstotkov). Vsak deseti pa pojma diskriminacija ni znal pojasniti.

* Graf prikazuje odgovore anketirancev, ki so podali odprte in naknadno kodirane odgovore, kar pomeni, da je bil posamezen odgovor lahko uvrščen v več kategorij.

2.1.2 Povzročitelji diskriminacije

Vprašanje: »Kdo v Sloveniji po vašem mnenju najpogosteje izvaja diskriminacijo?«
(izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo)

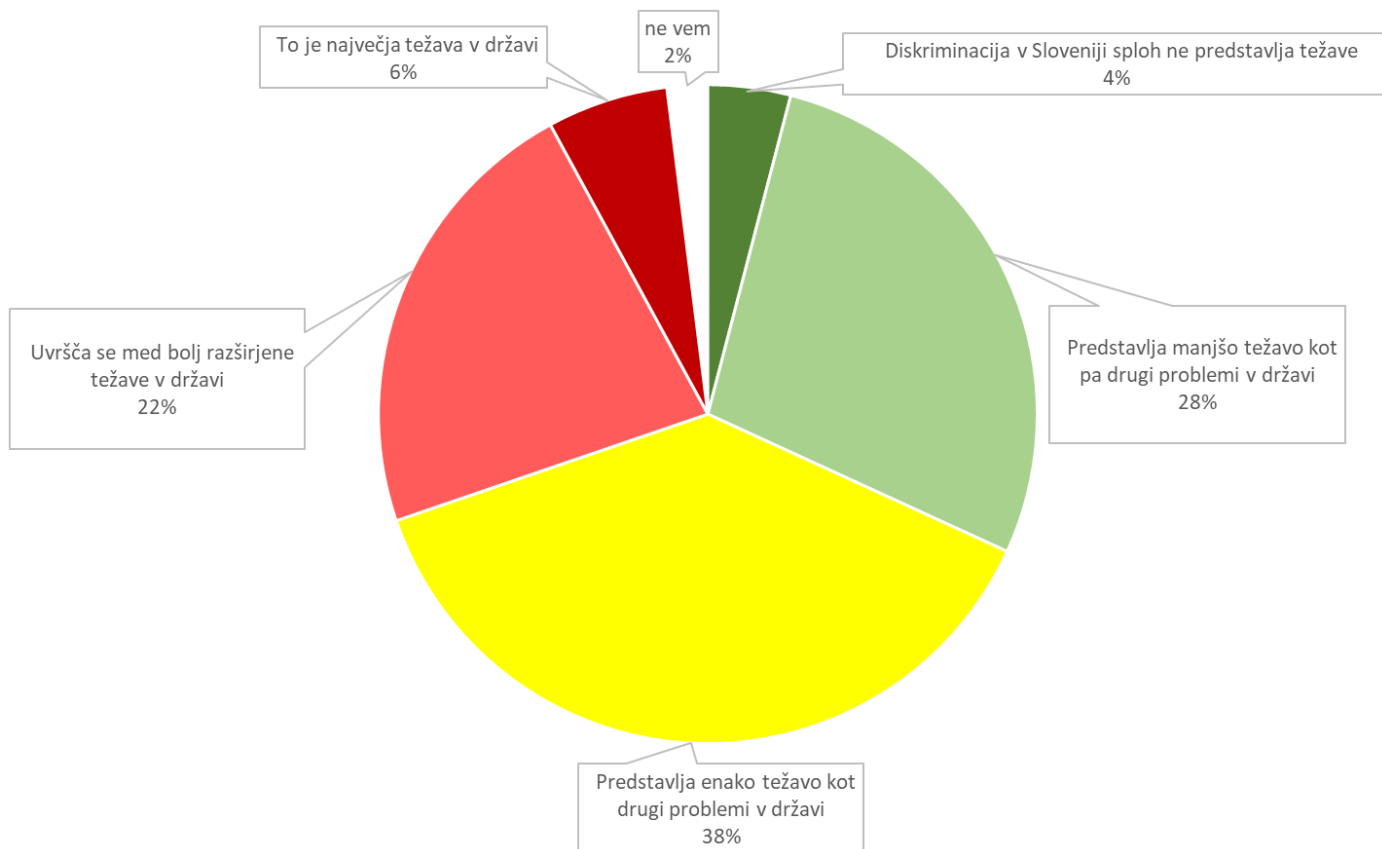
Pri vprašanju, kdo v Sloveniji najpogosteje izvaja diskriminacijo, so anketiranci lahko navedli več odgovorov ter po seštevkcu odstotkov prve, druge in tretje navedbe je razvidno, da diskriminacijo najpogosteje izvajajo osebe, posamezniki (47 odstotkov), zasebni delodajalci (38 odstotkov) in politiki (30 odstotkov). Najredkeje pa naj bi diskriminacijo po mnenju respondentov izvajale nevladne organizacije (6 odstotkov), ponudniki storitev (8 odstotkov) in organizacije regionalne in lokalne samouprave (8 odstotkov).

Po prvem odstavku 4. člena ZVarD je diskriminacija definirana kot »... vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin...«. Prvi odstavek 5. člena ZVarD pa določa, da je potrebno zagotoviti enako obravnavo, kar pomeni »... odsotnost neposredne in posredne diskriminacije zaradi katerekoli osebne okoliščine osebe, kakor tudi odsotnost kateregakoli drugega ravnanja, ki v skladu s tem zakonom pomeni diskriminacijo«. Namen in vsebina ZVarD-a, ki je zapisan v 1. členu zagotavlja »... varstvo vsakega posameznika in posameznice pred diskriminacijo ne glede na različne prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statuse, kot so: spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katero koli drugo osebno okoliščino na različnih področjih družbenega življenja (področje dela, članstvo v sindikatu, socialne pravice, izobraževanje, trg dobrin in storitev)«. Prav tako pa so prepovedane vse oblike diskriminacije, od neposredne do posredne, nadlegovanja, spolnega nadlegovanja, navdila za diskriminacijo in pozivanja k tej ter viktimizacija.

* Pri interpretaciji odgovorov je naveden seštevek odstotkov prve, druge in tretje izbire anketirancev. Vprašanje je bilo odprtega tipa. Možnih je bilo več odgovorov, ki so bili rangirani.

2.1.3 Razširjenost diskriminacije v Sloveniji

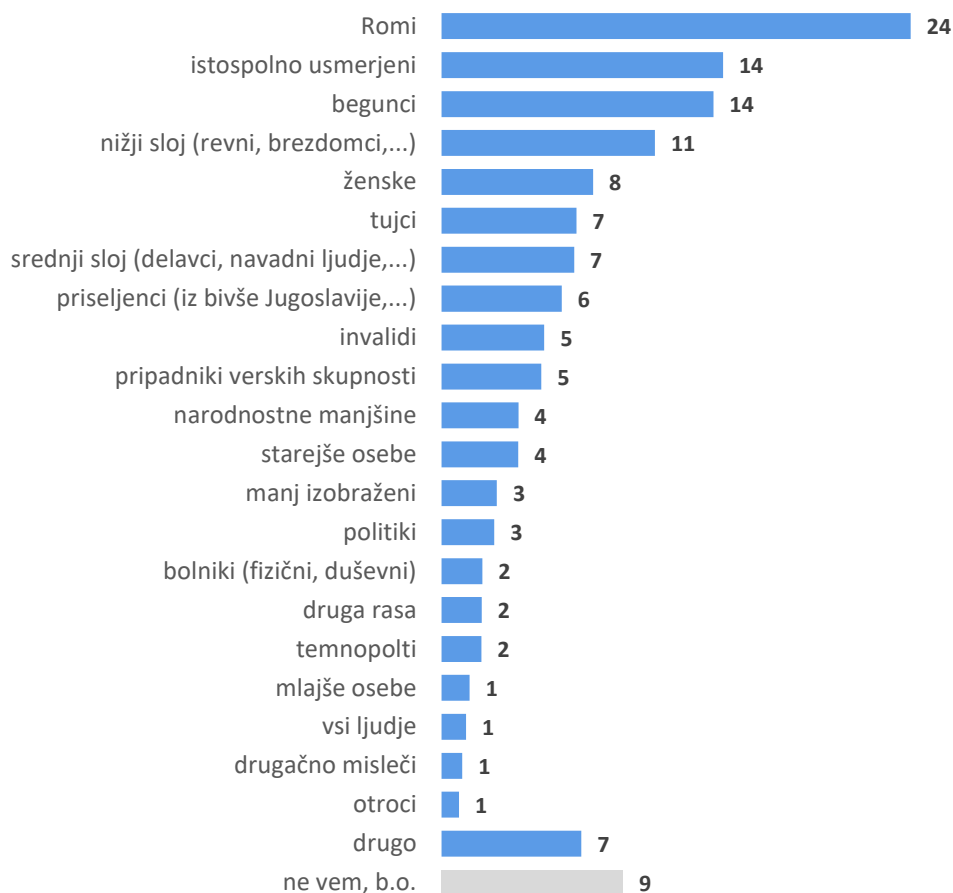
Vprašanje: »V kolikšni meri je po vašem mnenju v Sloveniji razširjen problem diskriminacije?« (izraženo v odstotkih)

Da je diskriminacija najbolj pereča težava v državi, meni 6 odstotkov vprašanih. Dobra petina (22 odstotkov) je mnenja, da se diskriminacija uvršča med bolj razširjene težave v državi. Dobra tretjina vprašanih (38 odstotkov) pa meni, da diskriminacija predstavlja enako težavo kot drugi problemi v državi. Manj kot 5 odstotkov vprašanih pa je odgovorilo, da diskriminacija v Sloveniji sploh ne predstavlja težave.

2.1.4 Žrtve diskriminacije po mnenju anketirancev

Vprašanje: »Kdo je po vašem mnenju v Sloveniji najpogosteje tarča diskriminacije?« (izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo, možnih več odgovorov)

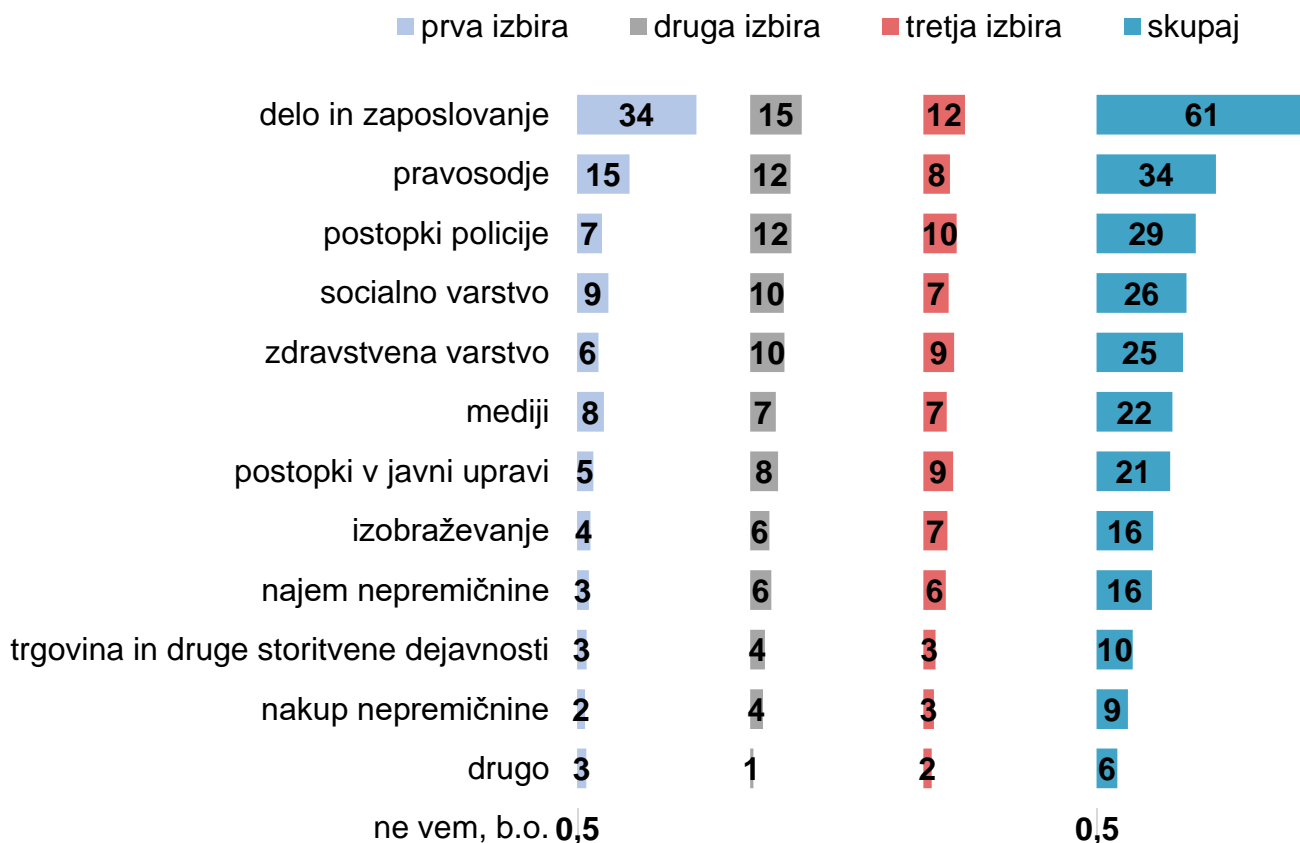
Vprašani, ki so lahko navedli več odgovorov hkrati, menijo, da so v Sloveniji najpogosteje tarče diskriminacije Romi (24 odstotkov), istospolno usmerjeni (14 odstotkov), begunci (14 odstotkov), pripadniki nižjega družbenega sloja (11 odstotkov), ženske (8 odstotkov), tujci (7 odstotkov), pripadniki srednjega sloja (7 odstotkov) in priseljenci (6 odstotkov).

* Graf prikazuje odgovore anketirancev na vprašanje kombiniranega tipa, na katerega so lahko navedli več odgovorov.

2.1.5 Področja diskriminacije po mnenju anketirancev

Vprašanje: »Na katerem od naslednjih področij je po vašem mnenju diskriminacija v Sloveniji najbolj razširjena?«

(izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo)

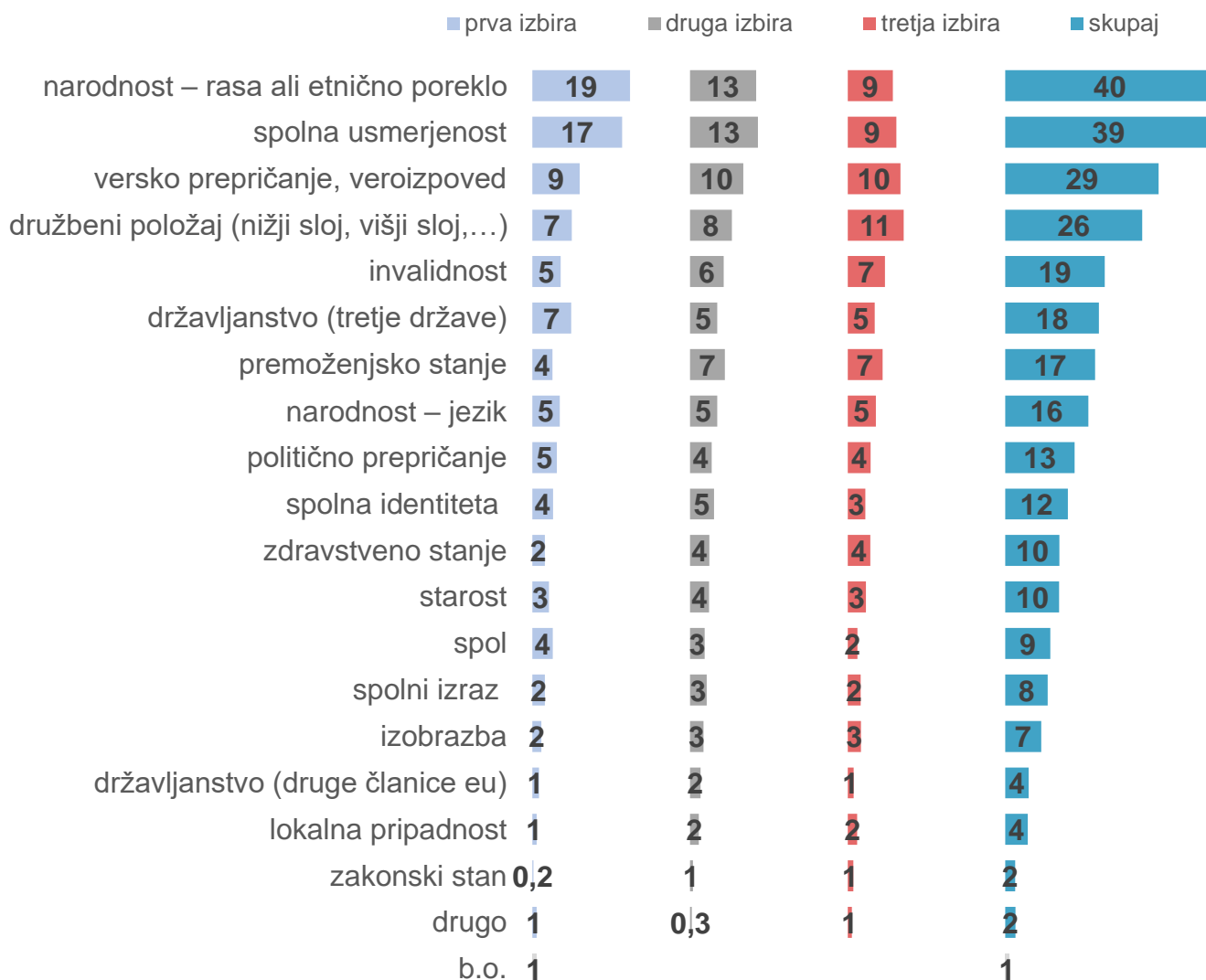

Pri vprašanju, na katerem področju je v Sloveniji diskriminacija najbolj razširjena, so anketiranci lahko navedli največ tri odgovore. Po seštevku odstotkov prve, druge in tretje navedbe je razvidno, da je diskriminacija najbolj razširjena na področju dela in zaposlovanja (61 odstotkov), pravosodja (34 odstotkov) in v postopkih policije (29 odstotkov). Po drug strani pa so mnenja, da je diskriminacija v Sloveniji najmanj razširjena pri nakupu nepremičnine (9 odstotkov), v trgovini in drugih storitvenih dejavnostih (10 odstotkov), pri najemu nepremičnine (16 odstotkov) v izobraževanju (16 odstotkov).

* Pri interpretaciji odgovorov je naveden seštevek odstotkov prve, druge in tretje izbire anketirancev. Vprašanje je bilo zaprtega tipa. Anketiranci so lahko podali največ tri odgovore, ki so bili rangirani.

2.1.6 Razlogi za diskriminacijo – osebne okoliščine po mnenju anketirancev

Vprašanje: »Katere značilnosti so po vašem mnenju v Sloveniji najpogosteje razlog za diskriminacijo?« (izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo)

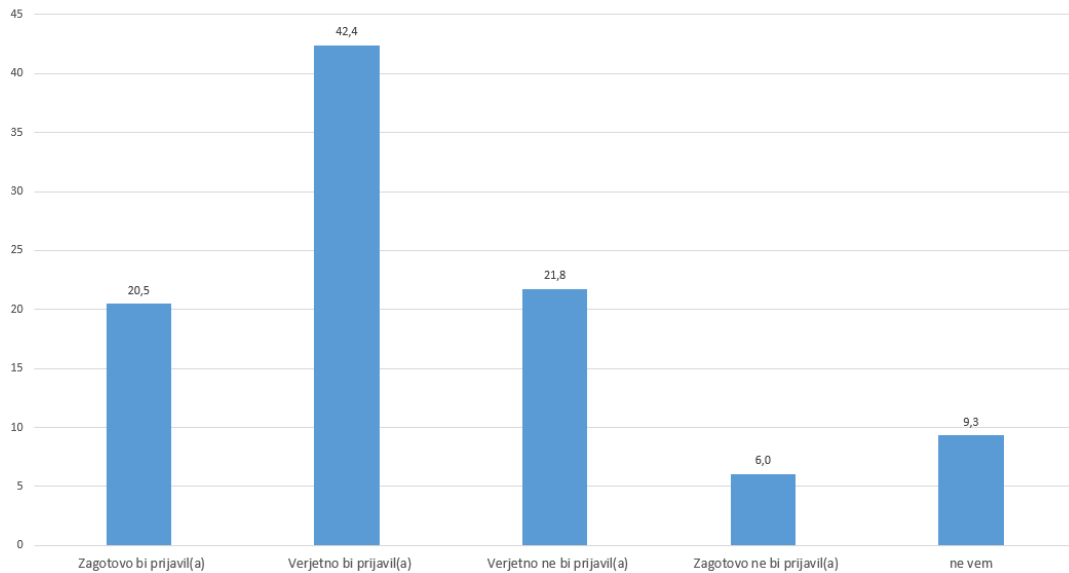

Pri vprašanju, katere osebne okoliščine so najpogosteje razlog za diskriminacijo, so anketiranci lahko navedli največ tri odgovore. Po seštevek odstotkov prve, druge in tretje navedbe so osebne okoliščine, ki so najpogosteje razlog za diskriminacijo: narodnost (40 odstotkov), spolna usmerjenost (39 odstotkov), veroizpoved (29 odstotkov) in družbeni položaj (26 odstotkov). Manj kot 5 odstotkov respondentov pa je za razloge za diskriminacijo navedlo zakonski stan (2 odstotka), lokalno pripadnost in državljanstvo drugih članic Evropske unije (4 odstotki za vsako od obeh kategorij).

* Pri interpretaciji odgovorov je naveden seštevek odstotkov prve, druge in tretje izbire anketirancev. Vprašanje je bilo kombiniranega tipa. Anketiranci so lahko podali največ tri odgovore, ki so bili rangirani.

2.1.7 Prijavljanje diskriminacije

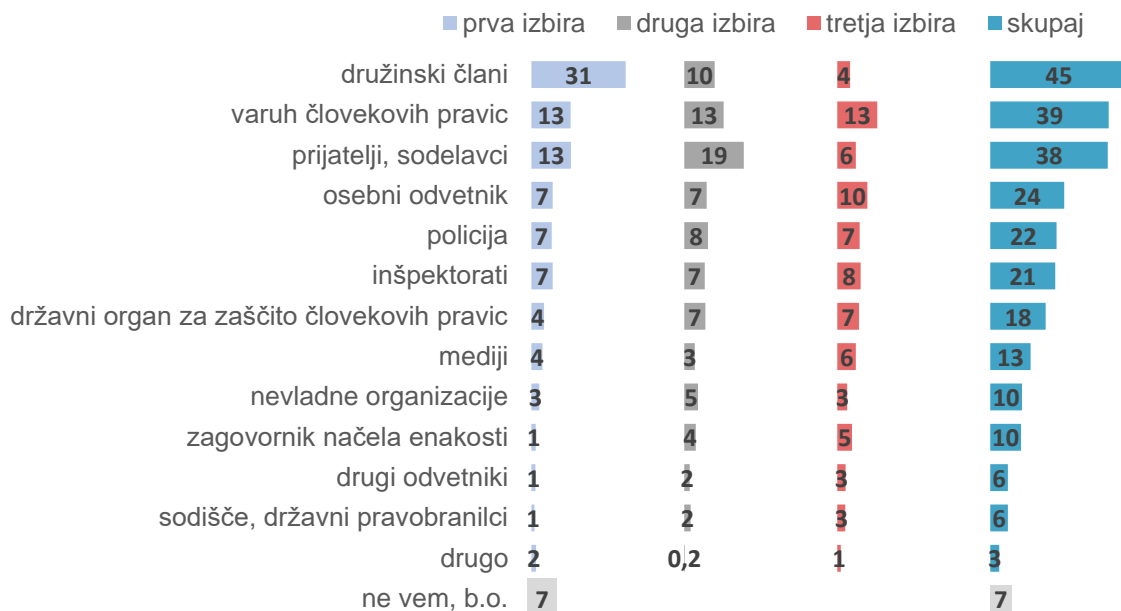
Vprašanje: »Kako verjetno je, da bi prijavili diskriminacijo do drugih oseb, če bi ji bili priča, ali izvedeli zanjo?«
(izraženo v odstotkih)

V primeru, da bi bili posamezniki priča diskriminaciji ali pa bi zanjo izvedeli, bi 42 odstotkov anketirancev to ravnanje po vsej verjetnosti prijavili, 20 odstotkov pa bi diskriminacijo zagotovo prijavilo. 22 odstotkov vprašanih diskriminacije verjetno ne bi prijavilo in le 6 odstotkov pa jih diskriminacije zagotovo ne bi prijavilo.

2.1.8 Na koga bi se obrnili po pomoč

Vprašanje: »Na koga bi se najprej obrnili po pomoč, če bi bili vi osebno ali kdo od vaših bližnjih diskriminirani s strani kakšne osebe ali organizacije?«
(izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo)

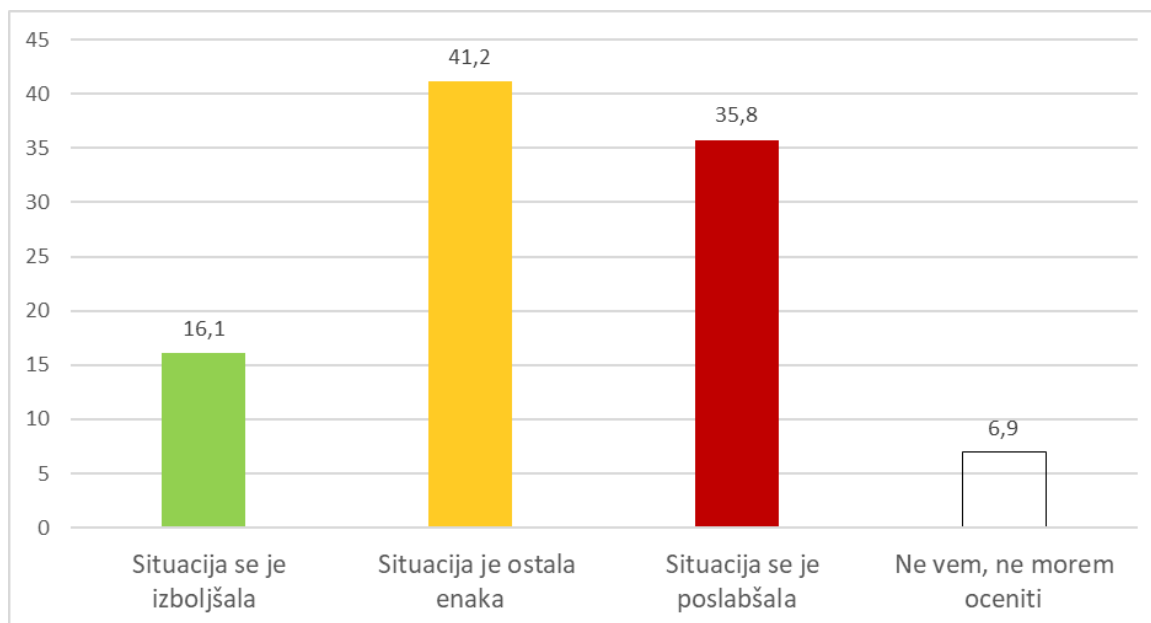

Pri vprašanju, na koga bi se obrnili po pomoč v primeru diskriminacije, so anketiranci lahko navedli največ tri odgovore. Po seštevek odstotkov prve, druge in tretje navedbe je razvidno, da bi se v primeru diskriminacije po pomoč najprej obrnili na družinske člane (45 odstotkov), varuha človekovih pravic (39 odstotkov) in prijatelje ali sodelavce (38 odstotkov). Skoraj četrtina bi se obrnila še na osebnega odvetnika (24 odstotkov), policijo (22 odstotkov) ali na inšpektorat (21 odstotkov).

* Pri interpretaciji odgovorov je naveden seštevek odstotkov prve, druge in tretje izbire anketirancev. Vprašanje je bilo kombiniranega tipa. Anketiranci so lahko podali največ tri odgovore, ki so bili rangirani.

2.1.9 stanje na področju preprečevanja diskriminacije v zadnjih letih

Vprašanje: »Ali menite, da se je situacija glede diskriminacije in neenakosti v Sloveniji v zadnjih letih izboljšala, ostala enaka, ali poslabšala?«
(izraženo v odstotkih)

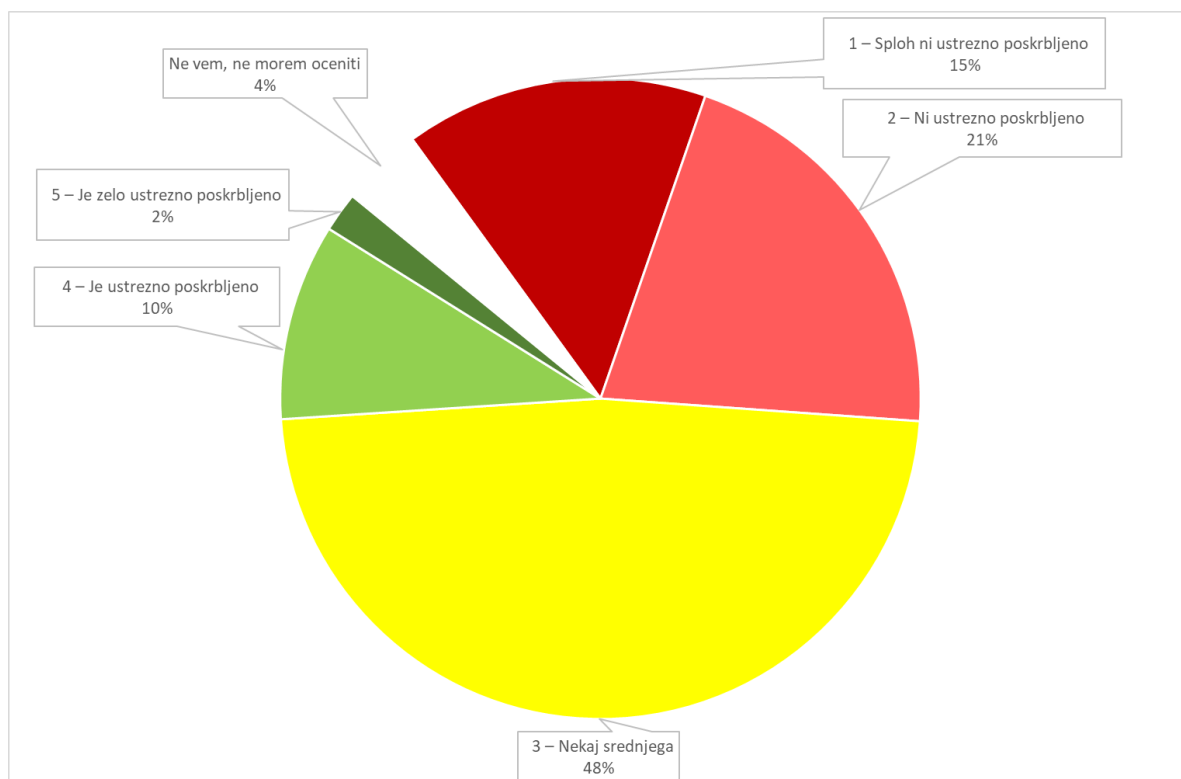

Več kot 36 odstotkov vprašanih meni, da se je situacija glede diskriminacije in neenakosti v Sloveniji v zadnjih letih poslabšala, 41 odstotkov pa meni da je ostala enaka. Samo 16 odstotkov anketirancev meni, da se je situacija na področju preprečevanja diskriminacije v zadnjih letih izboljšala.

2.1.10 Kako je v državi poskrbljeno za preprečevanje diskriminacije

Vprašanje: »Ali menite, da je v Sloveniji ustrezno poskrbljeno za boj proti neenakosti in preprečevanju diskriminacije?«

(izraženo v odstotkih)

Odgovori anketirancev na vprašanje, kako je poskrbljeno za boj proti neenakosti in preprečevanju diskriminacije, kažejo zaskrbljujočo sliko, saj jih 15 odstotkov meni, da za to sploh ni ustrezno poskrbljeno in 21 odstotkov, da za to ni ustrezno poskrbljeno. Le 2 odstotka vprašanih menita, da je za preprečevanje diskriminacije in boj proti neenakosti poskrbljeno zelo ustrezno in 10 odstotkov, da je poskrbljeno ustrezno.

2.1.11 Kako izboljšati stanje na področju preprečevanja diskriminacije

Vprašanje: »Kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno izboljšati?«
(izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo)

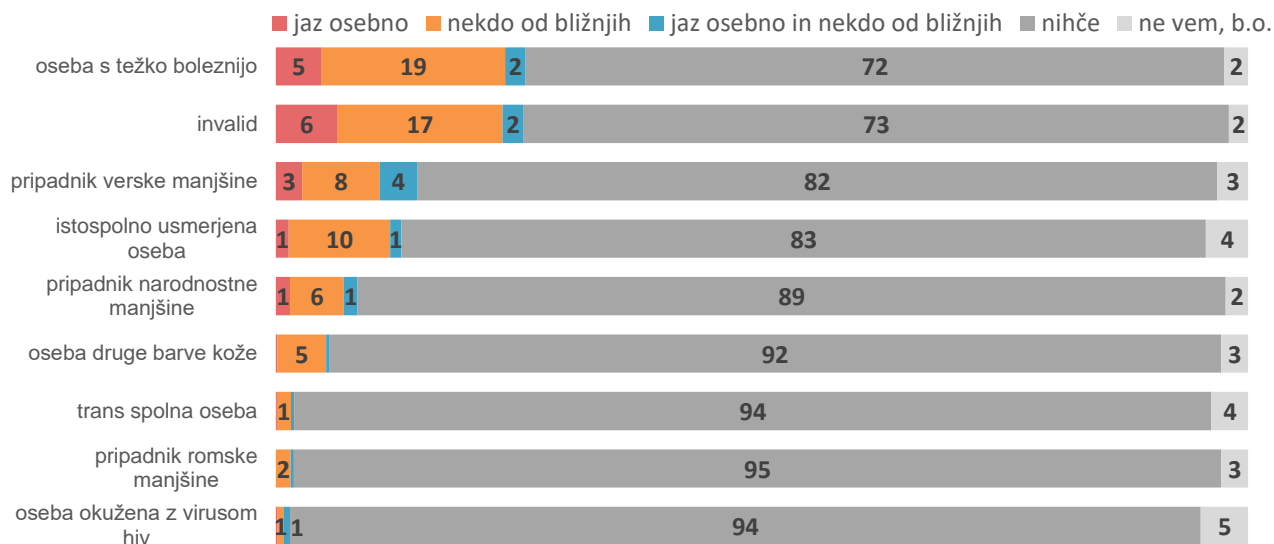

Tisti, ki menijo, da ni ustrezno poskrbljeno za boj proti neenakosti in diskriminaciji (»sploh ni ustrezno poskrbljeno«, »ni ustrezno poskrbljeno«, »nekaj srednjega«), na vprašanje, kako bi obstoječe stanje lahko izboljšali, predlagajo sledeče: več poudarka bi bilo potrebno dati na ozaveščanje ljudi (17 odstotkov), krepitev odnosov med ljudmi (8 odstotkov), izboljšati zakonske in pravne ureditve (8 odstotkov) ter izboljšati vzgojo in izobraževanje (7 odstotkov).

* Graf prikazuje odgovore anketirancev na vprašanje odprtega tipa. Podani odgovori so bili kodirani, posamezen odgovor pa je lahko uvrščen v več kategorij.

2.1.12 Pripadnost ranljivim skupinam

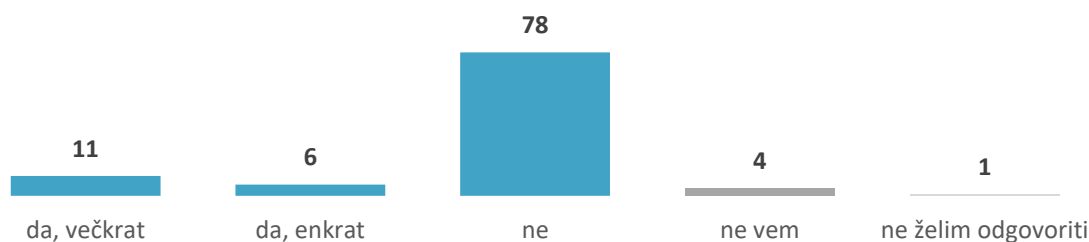
Vprašanje: »Ali vi osebno, ali kdo od vaših bližnjih (partnerji/partnerice, sorodniki, prijatelji) pripadate kateri izmed naslednjih družbenih skupin?«
 (izraženo v odstotkih od 100 odstotkov po kategorijah)

Od vseh sodelujočih v raziskavi ima največ vprašanih v svojem krogu bližnjih (anketiranec ali nekdo od bližnjih ali oboje) osebo s težko boleznijo (26 odstotkov), invalidno osebo (25 odstotkov), pripadnika verske manjšine (15 odstotkov), istospolno usmerjeno osebo (12 odstotkov), pripadnika narodnostne manjšine (8 odstotkov) in osebo druge barve kože (5 odstotkov).

2.2 Osebna izkušnja diskriminacije

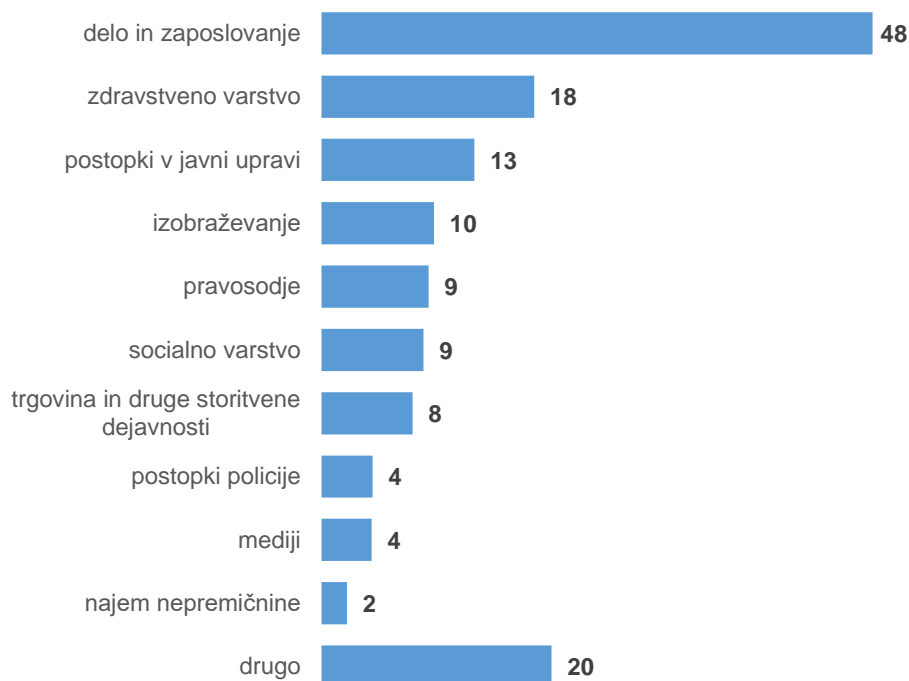
Vprašanje: »Ali ste bili vi osebno v zadnjih 12 mesecih tarča diskriminacije?«
(izraženo v odstotkih)

Za prikaz ocene stanja diskriminacije v Sloveniji so anketiranci odgovorili na vprašanje, ali so bili v zadnjih 12 mesecih tarča diskriminacije. Skoraj petina vprašanih (17 odstotkov) meni, da so v zadnjih 12 mesecih doživeli diskriminacijo. Od tega je 11 odstotkov diskriminacijo v tem obdobju doživelo večkrat, 6 odstotkov pa je diskriminacijo opredelilo kot enkratni dogodek. 78 odstotkov anketiranih navaja, da niso bili žrtev diskriminacije v preteklih 12 mesecih.

2.2.1 Področja diskriminacije

Vprašanje: »Na katerem področju ste bili diskriminirani?«
(izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo)

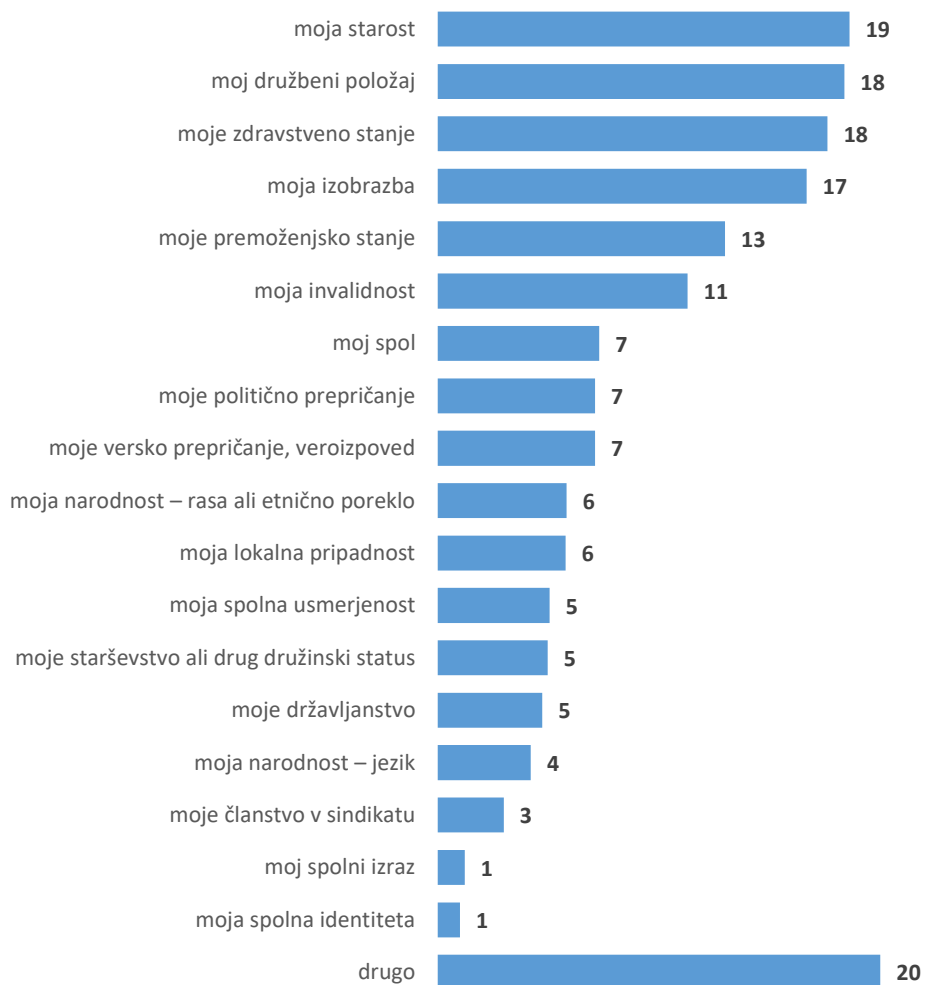

Od 17 odstotkov anketirancev, ki so odgovorili, da so bili v zadnjih 12 mesecih diskriminirani, skoraj polovica odgovarja, da so bili diskriminirani na področju dela in zaposlovanje (48 odstotkov), skoraj petina pa, da so bili diskriminacije deležni na področju zdravstvenega varstva (18 odstotkov) in pri postopkih v javni upravi (13 odstotkov).

* Graf prikazuje odgovore anketirancev na vprašanje kombiniranega tipa, na katerega so lahko navedli več odgovorov.

2.2.2 Osebne okoliščine diskriminacije

Vprašanje: »Zaradi katere osebne okoliščine, lastnosti ste bili diskriminirani?«
(izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo)

17 odstotkov anketirancev, ki menijo, da so bili v zadnjih 12 mesecih diskriminirani, so kot osebno okoliščino, ki je botrovala njihovi diskriminaciji navedli starost (19 odstotkov), družbeni položaj (18 odstotkov), zdravstveno stanje (18 odstotkov), stopnjo izobrazbe (17 odstotkov), premoženjsko stanje (13 odstotkov) in invalidnost (11 odstotkov).

* Graf prikazuje odgovore anketirancev na vprašanje kombiniranega tipa, na katerega so lahko navedli več odgovorov.

2.2.3 V kolikšni meri so se zaradi diskriminacije obrnili po pomoč

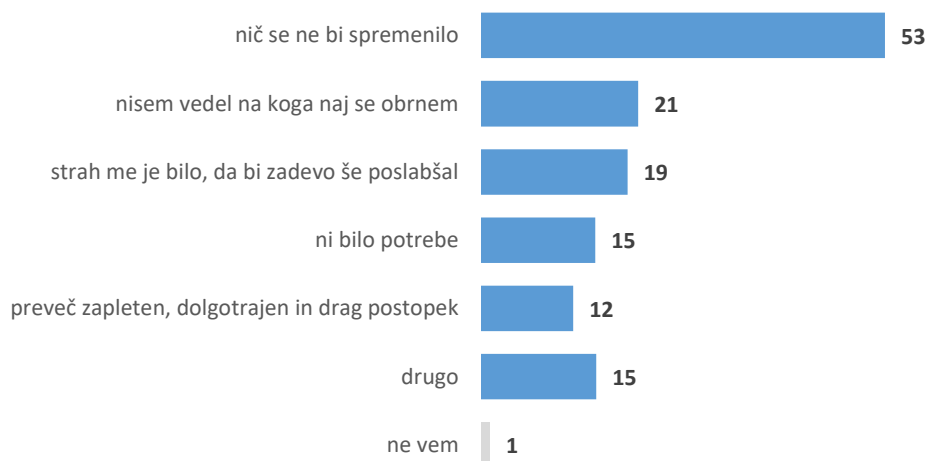
Tri četrtine tistih, ki menijo, da so bili v zadnjih 12 mesecih diskriminirani (17 odstotkov), **se ni poslužilo nobenih postopkov** za zaščito svojih pravic, saj menijo, da se ne bi nič spremenilo, ne vedo na koga se naj obrnejo, ali pa menijo, da bi s tem zadevo le še poslabšali. **Le četrtna** tistih, ki menijo, da so bili v zadnjih 12 mesecih diskriminirani, **se je obrnila po pomoč**.

Anketiranci, ki so navedli, da so se določenih postopkov že poslužili, so med drugim navedli naslednje odgovore:

- »Prijava za mobing, pogovor z direktorjem, pomoč sindikata.«
- »Prijava policiji.«
- »Prijava na sindikat.«
- »Delovno socialno sodišče.«
- »Pozanimal sem se pri pravniku.«
- »Inšpektorat za delo.«
- »Poizvedovanje o svojih pravicah, seznanitev z zakonom o šolstvu, posredovanje pri MIZŠ, ZRSŠ.«
- »Brezplačna pravna pomoč in varuh človekovih pravic.«
- »Vložil sem zahtevo za odpravo nepravilnosti.«

2.2.4 Razlogi, zakaj se niso obrnili po pomoč

Vprašanje: »Zakaj se niste poslužili nobenih postopkov?«
(izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo)

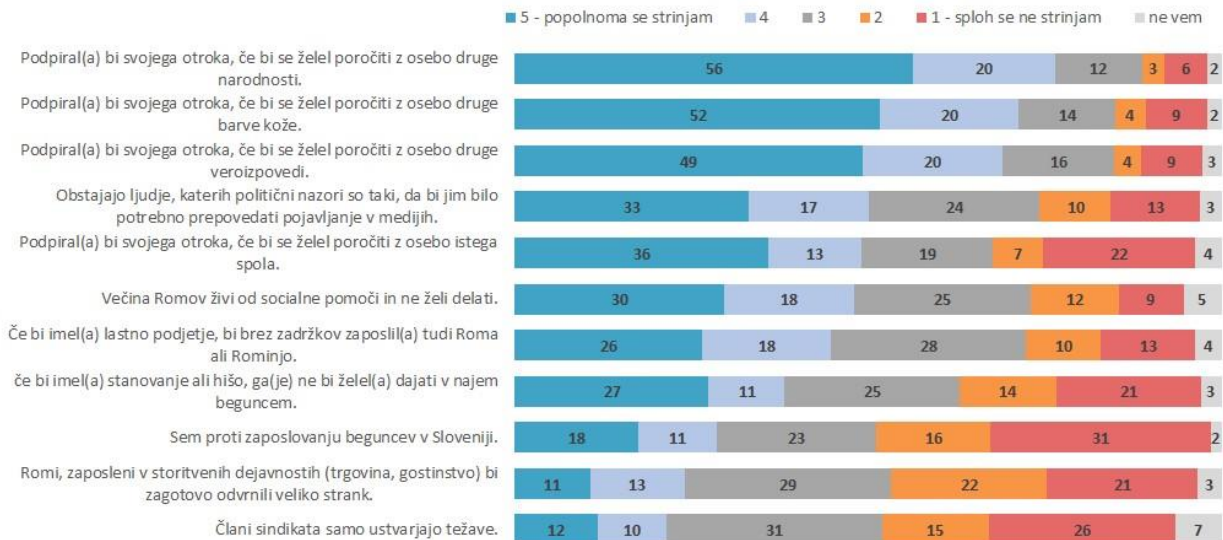
Med tistimi, ki so bili v zadnjih 12 mesecih tarča diskriminacije in se niso poslužili nobenega postopka za zaščito svojih pravic, kot razlog za to, anketiranci v največjem številu navajajo odgovor, da se ne bi nič spremenilo (53 odstotkov), da niso vedeli, na koga se obrniti (21 odstotkov) in strah pred tem, da bi situacijo še poslabšali (19 odstotkov). Pogosta izbira odgovora »Nisem vedel na koga naj se obrnem« nakazuje na premajhno ozaveščenost anketirancev, katera zajema tudi nepoznavanje organov in pravnih aktov, ki so namenjeni preprečevanju in odpravi diskriminacije. V veliki meri (19 odstotkov) je izražen tudi strah anketirancev, da bi situacijo, v kateri so se znašli, zgolj poslabšali. To nakazuje na strah pred viktimizacijo, ki je po 11. členu ZVarD-a definirana kot »... izpostavljanje diskriminirane osebe, ali osebe, ki ji pri tem pomaga, neugodnim posledicam, zaradi njenega ukrepanja, katerega namen je preprečiti ali odpraviti diskriminacijo.«

* Graf prikazuje odgovore anketirancev na vprašanje kombiniranega tipa, na katerega so lahko navedli več odgovorov.

2.3 Druga stališča anketirancev o diskriminaciji

Anketirani so v naslednjem sklopu vprašanj izrazili svoje strinjanje oziroma nestrinjanje s specifičnimi trditvami. Analiza odgovorov na temo splošnih stališč do diskriminacije je pokazala relativno visoko stopnjo strpnosti sodelujočih v raziskavi.

Vprašanje: »V kolikšni meri se strinjate z naslednjimi stališči?« (izraženo v odstotkih)

Večina respondentov (približno 70 odstotkov) ne bi nasprotovala poroki svojega otroka z osebo druge narodnosti, barve kože ali veroizpovedi, nekoliko manj (skoraj 50 odstotkov) pa jih podpira poroko z osebo istega spola.

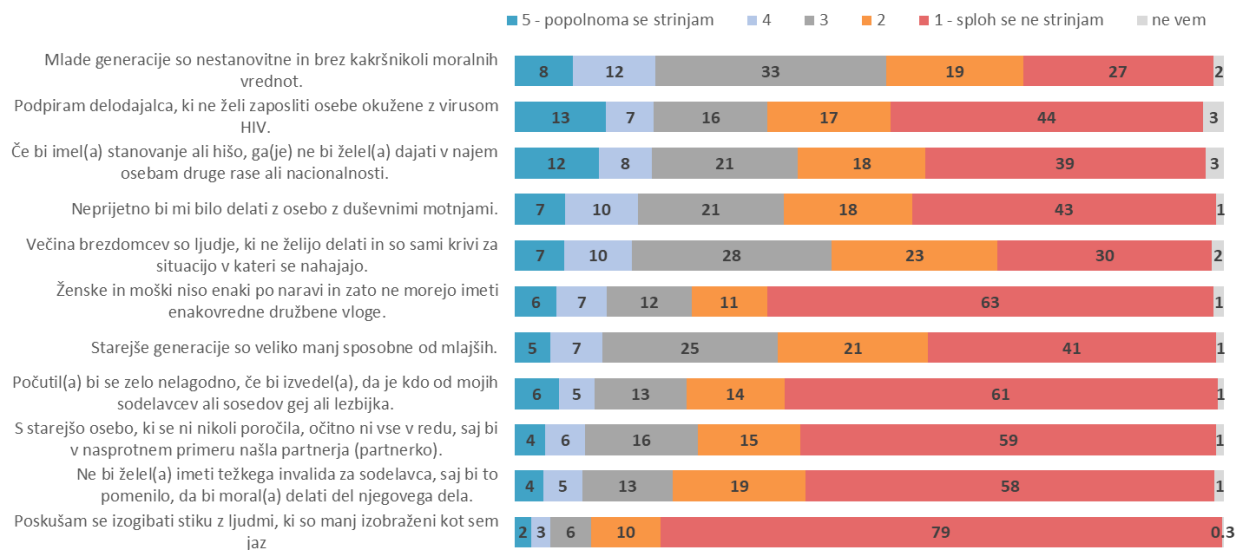
Tudi svoje stanovanje ali hišo bi večina brez večjih zadržkov oddala osebi druge nacionalnosti ali rase, le nekaj več kot tretjina pa bi stanovanje oddala tudi beguncem.

Roma ali Romkinjo bi v lastnem podjetju brez zadržkov zaposlilo 44 odstotkov vprašanih, ob tem pa 48 odstotkov vprašanih meni, da večina Romov živi od socialne pomoči in ne želijo delati.

Do beguncev v splošnem anketirani nimajo pretirano pozitivnega odnosa, kar je razvidno iz odgovora, da skoraj 40 odstotkov ne podpira zaposlovanja beguncev v Sloveniji.

Polovica sodelujočih se je strinjala, da obstajajo ljudje, katerim bi zaradi političnih nazorov morali prepovedati pojavljanje v medijih (50 odstotkov).

**Vprašanje: »V kolikšni meri se strinjate z naslednjimi stališči?«
(izraženo v odstotkih)**

Najmanj anketiranih se poskuša izogibati stiku z ljudmi, ki so manj izobraženi (5 odstotkov), si ne želi imeti težkega invalida za sodelavca (9 odstotkov) in je mnenja, da s starejšimi osebami, ki niso poročene, nekaj ni v redu (10 odstotkov).

11 odstotkov vprašanih bi se počutilo nelagodno, če bi izvedel, da je kdo od njihovih sodelavcev istospolno usmerjen, 75 odstotkov vprašanih pa s tem ne bi imelo težav.

Respondenti so pokazali veliko mero solidarnosti in nestrinjanja z diskriminacijo na delovnem mestu zaradi zdravstvenega stanja kandidata, saj skoraj dve tretjini (61 odstotkov) ne bi podprlo delodajalca, ki ne bi želel zaposliti osebe s HIV. Vendar pa 17 odstotkom anketirancev bi bilo neprijetno delati z osebo duševnimi motnjami.

Več kot dve tretjini anketiranih sta navedli, da se ne strinjajo s trditvijo, da ženske in moški niso enaki po naravi in zato ne morejo imeti enakovredno družbene vloge, 6 odstotkov pa se s tem strinja.

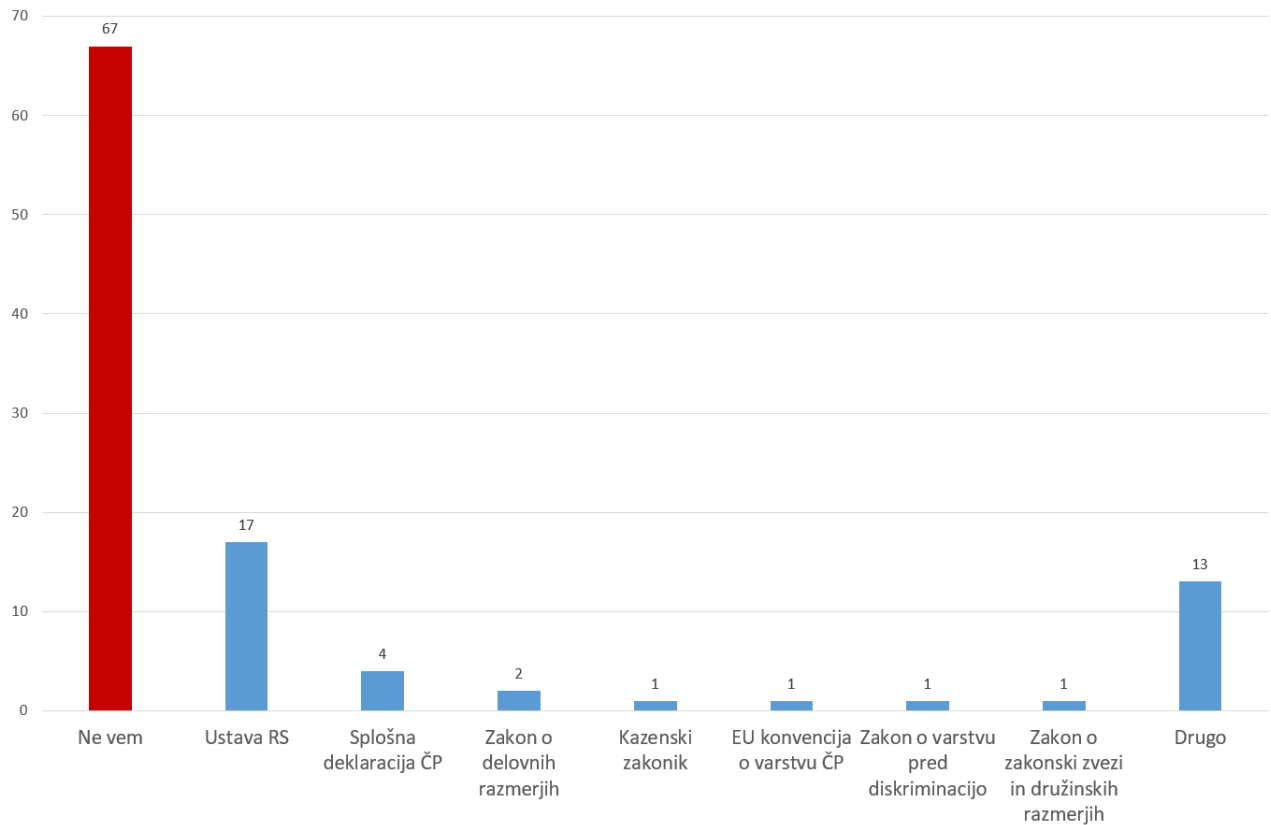
Dobra tretjina vprašanih (41 odstotkov) starejših generacij ne dojema kot manj sposobnih in ne vidi težave v tem, da se starejša oseba ni nikoli poročila (približno okrog 80 odstotkov).

Večina anketirancev (80 odstotkov) se tudi ne poskuša izogibati stiku z ljudmi, ki so manj izobraženi kot oni sami.

2.4 Poznavanje zakonodaje in institucij na področju preprečevanja diskriminacije

Vprašanje: »Kateri pravni akti v Sloveniji so po vašem mnenju namenjeni preprečevanju in odpravi diskriminacije?«

(izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo)

Rezultati javnomnenjske raziskave so pokazali, da približno dve tretjini (67 odstotkov) respondentov ne pozna niti enega pravnega akta, ki bi bil namenjen preprečevanju in odpravi diskriminacije, nekaj manj kot petina (17 odstotkov) pa je kot pravni akt navedla Ustavo Republike Slovenije.

* Graf prikazuje odgovore anketirancev na vprašanje odprtega tipa, na katerega so lahko navedli več odgovorov.

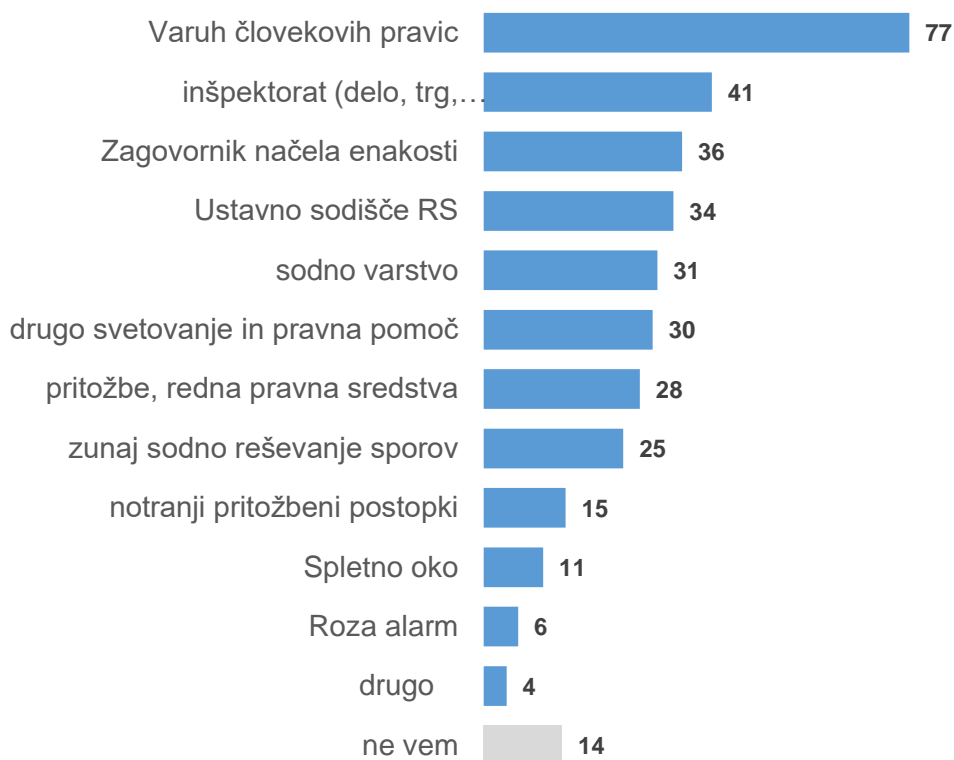
Vprašanje: »Ali veste, kateri samostojni državni organi v Sloveniji so pristojni za boj proti neenakopravnosti in varstvo proti diskriminaciji? Kateri?«
 (izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo)

Nekaj manj kot dve tretjini respondentov (63 odstotkov) ne pozna niti enega organa za boj proti neenakopravnosti in varstvo pred diskriminacijo. Med sodelujočimi jih je le nekaj več kot tretjina (37 odstotkov) spontano navedla vsaj en organ za boj proti neenakopravnosti in varstvo pred diskriminacijo. Največ vprašanih, ki je odgovorilo, da poznajo samostojni organ, je za pristojni državni organ za boj proti neenakopravnosti in varstvo pred diskriminacijo navedlo Varuha človekovih pravic (76 odstotkov), policijo (16 odstotkov) in sodišča (15 odstotkov). Zagovornika načela enakosti je navedel zgolj odstotek vprašanih.

* Graf prikazuje odgovore anketirancev na vprašanje odprtega tipa, na katerega so lahko navedli več odgovorov.

Vprašanje: »Ali veste, na koga vse (katere organizacije, organe) se lahko v Sloveniji obrnete, če bi bili tarča diskriminacije?«
(izraženo v odstotkih od 100 odstotkov)

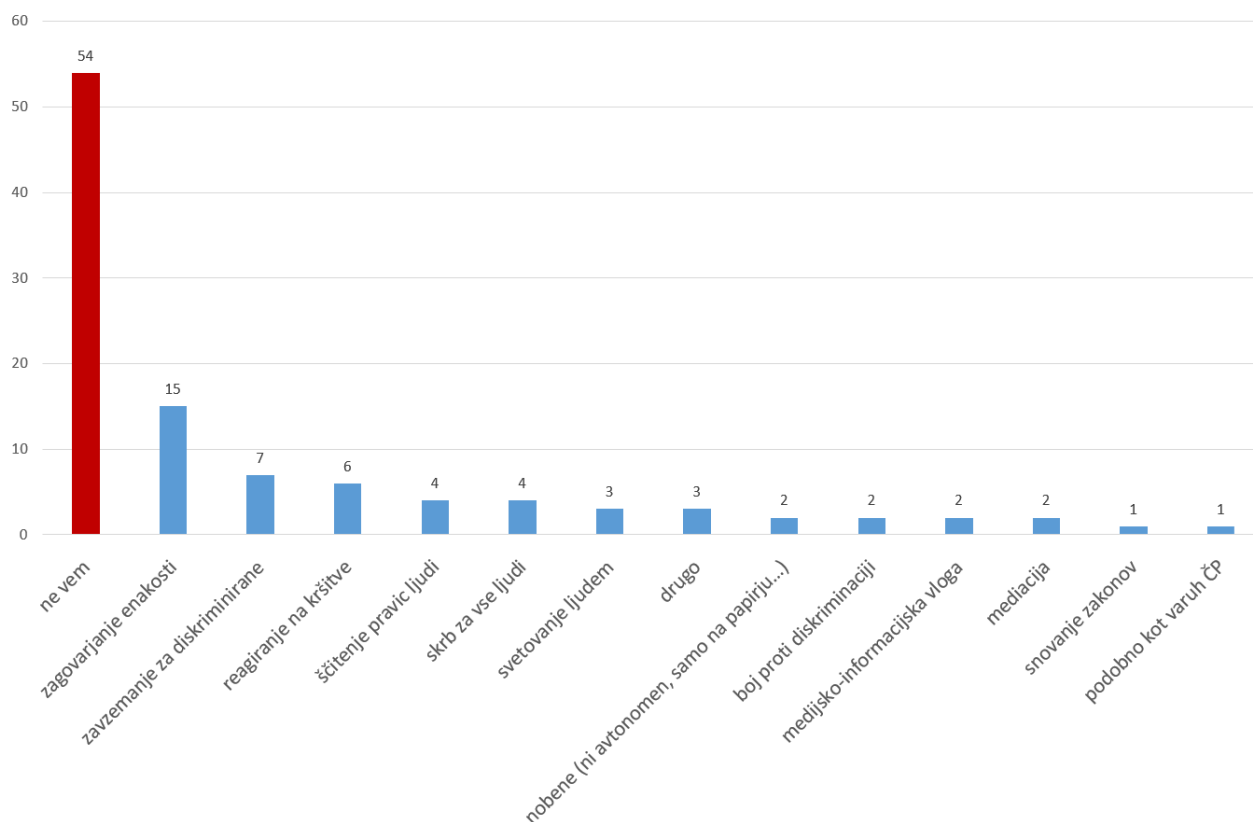
S pomočjo podprtega priklica pa je največ vprašanih med organizacijami in organi, na katere se lahko posamezniki obrnejo v primeru diskriminacije, prepoznalo Varuha človekovih pravic (77 odstotkov), različne inšpektorate (41 odstotkov), Zagovornika načela enakosti (36 odstotkov) in Ustavno sodišče (34 odstotkov).

V primerjavi s prejšnjim vprašanjem, kjer so sodelujoči navajali samostojne državne organe, pristojne za boj proti neenakopravnosti in varstvo pred diskriminacijo, je bil pri tem vprašanju Zagovornik načela enakosti prepoznani pogosteje, saj so respondenti imeli že ponujene odgovore, med katerimi so izbirali.

* Graf prikazuje odgovore anketirancev na vprašanje kombiniranega tipa, na katerega so lahko navedli več odgovorov.

2.5 POZNAVANJE VLOGE ZAGOVORNIKA NAČELA ENAKOSTI

Vprašanje: »Katere funkcije po vašem mnenju opravlja Zagovornik načela enakosti?«
(izraženo v odstotkih od 100 odstotkov za posamezno kategorijo)

Več kot polovica populacije (54 odstotkov) ne ve, katere funkcije opravlja Zagovornik.

Le 15 odstotkov vprašanih meni, da Zagovornik opravlja funkcijo zagovarjanja enakosti (npr. med spoloma, rasami, verami ...), se zavzema za diskriminirane (7 odstotkov) in reagira na kršitve (6 odstotkov).

* Graf prikazuje odgovore anketirancev na vprašanje kombiniranega tipa, na katerega so lahko navedli več odgovorov.

Vprašanje: »V kolikšni meri vas zanimajo informacije, povezane z neenakostjo in diskriminacijo v Sloveniji?«

V okviru raziskave je bilo ugotovljeno tudi, da skoraj **40 odstotkov vprašanih zanimajo informacije** o neenakosti in diskriminaciji v Sloveniji.

Vprašanje: »Ali bi si želeli na temo diskriminacije več informacij s strani Zagovornika načela enakosti?«

Skoraj polovica respondentov (47 odstotkov) si **želi več informacij** na temo diskriminacije **s strani Zagovornika načela enakosti**.